

Ilze Karsa

Bērni savu nākotni zina, viņi izaugs...: par 9. Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieku konferenci 2009.gada 21.oktobrī

Katru gadu Vidzemes novadu bērnu un skolu bibliotēku darbinieki tiekas rudens konferencē, kurā apspriež aktuālos bērnu bibliotekārās apkalpošanas un lasīšanas veicināšanas jautājumus. Arī 2009.gada oktobra vidū Cēsīs notika konference "Bērni savu nākotni zina, viņi izaugs...". Jau 9.reizi konferences idejas iniciatore un organizatore bija Latvijas Bibliotekāru biedrības Vidzemes nodaļa un Cēsu bibliotēkas Bērnu apkalpošanas nodaļa.

Bērni izaugs, bet... kāda loma būs bijusi grāmatai un informācijai?

Bibliotēkām ir jākalpo ikvienam sabiedrības loceklim. Šī atziņa ir atslēga uz jauniem bibliotēkas pakalpojumiem. Arī bērniem ir tiesības uz informāciju, kas formulētas arī ANO Bērnu tiesību konvencijā — uzsvēra konferences viesiņa, Nīderlandes publisko bibliotēku asociācijas pārstāve **Mariana Korena** (*Marian Koren*).

Bibliotēkām jāsniedz optimisms, jāpalīdz entuziasmiski meklēt dzīves mērķus. Bibliotēka pati par sevi — tikai grāmatas un datori — to nespēj. Nīderlandes bibliotēkas daudz mācās no moderno veikalu mārketinga: elastīgs darba laiks, lasītāju interešu respektēšana. Galvenā ideja — izveidot un uzturēt bibliotēku kā daudzfunkcionālu institūciju, kas reizē īstenotu teātra, veikala, tikšanās vietas, informācijas centra u.c. uzdevumus.

Nīderlandē lasīšanai uzmanība pievērsta valstiskā līmenī — ir nacionālā lasīšanas programma "Nīderlandieši lasa".

Pašiem mazākajiem lasītājiem paredzēta speciāla programma "Bookstart": bērniņam piedzimstot,

Vieslektore M.Korena no Nīderlandes

ģimene saņem pašvaldības apsveikumu un dāvanā grāmatu.

M.Korena uzsvēra — strādājot ar bērniem, svarīgi paskatīties uz pasauli viņu acīm, individuāli pievērsties katram apmeklētājam. Vai mēs respektējam bērnu intereses, vai esam izzinājuši bērnu informacionālās vajadzības? Ieviešot jauninājumus bibliotēkā, bērnu intereses nedrīkstētu aizmirst, jā rūpējas arī par to, lai viņiem paredzētā informācija būtu viegli atrodama. Svarīgi mācīt bērnus kā sevi pasargāt no apšaubāmiem medijiem un informācijas.

Latvijas Bibliotekāru biedrības priekšsēdētāja, Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Bērnu literatūras centra vadītāja **Silvija Tretjakova** dalījās pārdomās par bērnu un skolu bibliotēkām krīzes laikā. Viņa uzskata, ka bibliotēkām ir lielas pilnveides iespējas, jo lasītāju skaits aug, tās sāk apmeklēt arī tie iedzīvotāji, kas relatīvās labklājības gados bibliotēkām gāja garām.

S.Tretjakova ieteica izmantot kolēģu pozitīvo pieredzi, respektēt ģimeņu vajadzības, piemēram, atbalstīt skolēnu mācīšanos bibliotēkā, iesaistot darbā skolotājus bezdarbniekus. Bibliotekāriem nevajadzētu būt vienaldzīgiem arī pret aizvien pieaugošo bērnu nabadzību.

Labs sabiedrotais negāciju pārvarēšanā ir lasītprīka veicināšana ar bibliotekāriem labi zināmām metodēm: sarunas par grāmatām, priekšlasīšana, jauniešu bibliotēku, stūrišu ierīkošana. Tas varētu mazināt bērnu emocionālo spriedzi.

Grāmatnieku ģildes pārstāve, "Jāņa Rozes apgāda" direktore **Renāte Punka** aicināja pievērst uzmanību bērnu lasāmvielas saturam. Globālā tīmekļa informācijas masīvs ir neaptverams, bet kvalitāte — apšaubāma.

R.Punka uzskata, ka grāmatizdevēji un bibliotekāri ir atbildīgi par latviešu kultūras, lasīšanas nākotni.

Cēsu novada pašvaldības izglītības nodaļas metodiķe **Dzintra Kozaka** dalījās pārdomās par vecāku lomu bērnu informācijas un paradoksu pārpilnajā dzīvē. Lai bērns izaugtu, viņam vajag drauga plecu un autoritāti. To bērns var saņemt arī ārpus ģimenes, sabiedrībā. Vecāku galvenais pienākums ir būt bērna robežsargiem, tiem, kas iemāca dzīves noteikumus, pienākumus un atbildību. Bez grāmatas var izaugt labs cilvēks, bet ne gudrs — D.Kozaka kodolīgi rezumēja grāmatas lomu bērna dzīvē.

Bērni krīzes situācijā

Labklājības ministrijas Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas bērnu tiesību aizsardzības departamenta direktore **Inga Millere** runāja par bērnu tiesību aizsardzību.

un daudzas citas problēmas klātesošajiem nebija jaunums. Tomēr vērtīgi bija ieklausīties Labklājības ministrijas plānos sociālās spriedzes mazināšanā. Inga Millere atgādināja, ka darbojas bērnu un pusaudžu Uzticības Tālrunis 80006008, kur viņiem ir iespēja piezvanīt un izstāstīt savu bēdu.

Māksla — bērna garīgās pasaules veidotāja

Kad ne viens vien robežstabs neilgajā dzīvē pārkāpts, bērns nokļūst soda izciešanas vietā. Cēsu 2.vakaru maiņu vidusskolas direktore **Sarmīte Sviķe** dalījās pieredzē par mākslas nozīmi šo bērnu pašizziņā un dziedināšanā. Viņu attieksmi pret dzīvi veido tuvu cilvēku mīlestības trūkums. Skolas pedagogi ar literatūras, vizuālās mākslas, mūzikas un daiļamatniecības palīdzību mēģina palīdzēt šiem bērniem ieraudzīt savas dzīves un apkārtējās pasaules nozīmīgumu.

Konferences noslēgumā dalībniekus uzrunāja psiholoģe Iveta Berķe. Viņa uzsvēra, ka bērnam ir svarīgi uzaugt kopā ar tuviem cilvēkiem, viņam ģimene, mam-

LNB Bērnu literatūras centra vadītāja S. Tretjakova aicina bērnu emocionālo spriedzi mazināt ar lasīprieka veicināšanu

Bibliotekārus viņa uzskata par sadarbības partneriem, palīgiem bērnu interešu aizsardzībā. Bibliotekāri ir ciešā komunikācijā ar bērniem un pieaugušajiem. Krīzes laikā, kad sarūk valsts atbalsts skolām un sociālajām institūcijām, bibliotekāres, iespējams, pirmās sajūt problēmas bērnu dzīvē. Samilzušās sociālās problēmas ietekmē bērnus — skolēniem zūd motivācija censties, strādāt, arvien grūtāk viņus iedvesmot darbam.

Attāļajos novados bērni nevar nokļūt līdz skolai, vairāk nekā 11 000 skolēnu neēd siltas pusdienas. Šīs

ma un tētis ir ļoti nozīmīgi, jo viņi veido piederības un pašvērtības sajūtu.

S.Tretjakovas ierosināti, konferences dalībnieki vienojās par kopēju rezolūciju **"Bibliotēkas pieder un kalpo iedzīvotājiem, pirmkārt, bērniem un jauniešiem!"**, lai aizstāvētu bērnu tiesības uz grāmatām un bibliotēkām, kā arī bibliotekāru tiesības radoši un pilnvērtīgi strādāt. Rezolūcija publicēta Latvijas bibliotēku portālā: <http://www.biblioteka.lv/Zinas/Lists/Posts/Post.aspx?ID=1993>.